

Huvudman

Pajala kommun
kommun@pajala.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Tärendö Centralskola i Pajala kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 2 maj 2023

Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Pajala kommun att senast **tisdag den 10 oktober 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande rätt till utbildning och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Pajala kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Pajala kommun ska vidta följande åtgärder:

1. Se till att elev X och Y får den garanterade undervisningstiden för låg- respektive mellanstadiet, om inte avvikelser är beslutade genom beslut om anpassad studiegång. Av huvudmannens redovisning ska det framgå vilka åtgärder som vidtagits för att eleverna ska få igen den undervisningstid som eleverna gått miste om under vårterminen 2023 (1 kap. 3 §, 3 kap. 12 §, 7 kap. 2, 3 och 22 §§ samt 10 kap. 4 och 5 §§ skollagen, 9 kap. 3 § samt bilaga 1 skolförordningen (2011:185)).
2. Säkerställa att elev Z:s eventuella beslut om anpassad studiegång innehåller uppgifter om vilka avvikelser som görs från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Om Z vid tidpunkten för huvudmannens redovisning bedöms vara i fortsatt behov av anpassad studiegång ska aktuellt beslut ges in till Skolinspektionen (3 kap. 12 § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har under vårterminen 2023 genomfört en tillsyn av Tärendö Centralskola i Pajala kommun. Skolinspektionen beslutade den 2 maj 2023 att förelägga Pajala kommun att vidta åtgärder avseende brister rörande rätt till utbildning och särskilt stöd.

Pajala kommun har den 13 juni 2023 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Huvudmannen har därefter inkommit med en skriftlig komplettering den 26 juni 2023.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Pajala kommun har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten.

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen konstaterade i beslut den 2 maj 2023 att det fanns brister i Tärendö Centralskolas arbete med rätt till utbildning och särskilt stöd. De påtalade bristerna bestod i att Tärendö Centralskola inte tillgodosatt elev X:s och Y:s rätt till utbildning då eleverna nekats tillträde till skolverksamheten mellan den 23 februari och den 13 mars 2023 respektive mellan den 13 februari och den 17 april 2023 samt att eleverna under samma perioder inte fått det särskilda stöd som framgår av elevernas åtgärdsprogram. Skolinspektionen bedömde vidare att det utgjorde brister att skolan inte utrett elev Y:s behov av särskilt stöd innan skolan upprättat ett åtgärdsprogram för eleven samt att det inte framgick av elev Z:s beslut om anpassad studiegång vilken avvikelser från gällande timplan och de mål som annars gäller för utbildningen som beslutet innebar.

Pajala kommun har uppgett att huvudmannen nu kunnat rekrytera elevassistenter till elev X och Y i enlighet med vad som beslutats enligt elevernas åtgärdsprogram

samt att eleverna nu är på plats på skolan. Tärendö Centralskola har vidare utrett elev Y:s behov av särskilt stöd samt vidtagit vissa andra åtgärder för att elev X och Y ska få en fungerande skolsituation. Under den tid eleverna inte varit i skolan under vårterminen 2023 har eleverna fått hemuppgifter som kompensation för den undervisning eleverna gått miste om. Dialog om lovskola för elev X och Y kommer att inledas vecka 23.

Huvudmannen har bifogat elev Z:s beslut om åtgärdsprogram, av vilket det framgår att eleven fortsatt har anpassad studiegång i form av kortare skoldagar. I åtgärdsprogrammet anges att eleven följer klassens schema från skoldagens start fram till lunch, 8-11 måndag till fredag samt att eleven har samtliga ämnen utom bild och elevens val, dock inte enligt timplan. Det framgår inte vilken avvikelse som görs från timplanen eller de mål som gäller för utbildningen beträffande de ämnen eleven läser.

Rättslig reglering

Rätt till utbildning

Enligt 1 kap. 3 § skollagen avses med undervisning sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.

Enligt 7 kap. 2 § skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt.

Av 7 kap. 3 § skollagen framgår att det i 2 kap. 18 § regeringsformen (1974:152) föreskrivs att alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt att kostnadsfritt erhålla grundläggande utbildning i allmän skola.

Enligt 7 kap. 22 § skollagen ska huvudmannen se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång.

Enligt 10 kap. 4 och 5 §§ skollagen ska undervisningen i grundskolan omfatta ett bestämt antal ämnen och den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 6 890 timmar. Av 9 kap. 3 skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen. Huvudmannen beslutar enligt 9 kap. 4 § skolförordningen efter förslag av rektorn om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna.

Särskilt stöd

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven

ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram upprättas för en elev som ska ges särskilt stöd.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att det särskilda stödet för en elev i grundskolan ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Enligt 3 kap. 12 § skollagen får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Beslut om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen (prop. 2009/10:165 s. 293).

Skolinspektionens bedömning

Skolsituationen för elev X och Y

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att elev X och Y för närvarande får sin rätt till utbildning tillgodosedd, att Tarendö Centralskola har utrett elev Y:s behov av särskilt stöd samt att eleverna nu får det särskilda stöd som framgår av elevernas åtgärdsprogram. Skolinspektionen bedömer mot denna bakgrund att Pajala kommun har följt Skolinspektionens föreläggande i dessa delar samt att tidigare konstaterade brister har avhjälpats.

Skolinspektionen bedömer dock att det utgör en fortsatt brist att elev X och Y inte kompenseras för den undervisningstid eleverna gått miste om till följd av att de nekats tillträde till skolverksamheten och att huvudmannen inte heller kunnat redogöra för en konkret plan för kompensation av utebliven undervisningstid. Att eleverna nekats tillträde till skolverksamheten under delar av vårterminen 2023 medför att eleverna inte fick den undervisningstid som huvudmannen beslutat om för sina respektive årskurser under läsåret 2022/23, varför eleverna inte kommer att få den garanterade undervisningstiden för låg- respektive mellanstadiet om ingen kompensation sker. Att eleverna erbjudits hemuppgifter föranleder ingen annan bedömning då hemuppgifter inte utgör undervisning i skollagens mening. Vidare framgår det inte om den dialog som skolan avsett att påbörja avseende

lovskola har resulterat i att eleverna fått kompenserande undervisning efter det att huvudmannens redovisning inkom till Skolinspektionen den 13 juni 2023.

Elev Z:s beslut om anpassad studiegång

Skolinspektionen bedömer att elev Z:s beslut om anpassad studiegång är fortsatt bristfälligt eftersom den anpassade studiegångens omfattning inte framgår med tillräcklig konkretion.

Beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd som kan få stor betydelse för elevens framtida skolgång, varför det är av största vikt att beslutet föregås av noggranna överväganden och inte görs mer omfattande än nödvändigt. Av elev Z:s beslut om anpassad studiegång framgår mellan vilka tider Z går i skolan, att Z läser alla ämnen utom bild och elevens val samt att Z inte läser övriga ämnen enligt timplan. Det framgår emellertid inte vilken avvikelse som gjorts från gällande timplan och de mål som annars gäller för utbildningen beträffande de ämnen Z läser, det vill säga - *hur mycket tid som anpassats bort från de ämnen Z läser, alternativt om avvikelser gjorts från ett eller flera av de mål som gäller för ett visst ämne*. Detta medför att det blir svårt för eleven och elevens vårdnadshavare att avgöra vilken betydelse beslutet kan komma att få för eleven.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Pajala kommuns verksamhet vid Tärendö Centralskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller rätt till utbildning och särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Pajala kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av juristen Elina Axelsson.

Juristen Ellen Kalman har varit föredragande i ärendet.